

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 27.5.2020.
COM(2020) 442 final

ANNEX

PRILOG

**KOMUNIKACIJI KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU
TE ODBORU REGIJA**

Proračun EU-a za provedbu europskog plana oporavka

MEHANIZAM ZA OPORAVAK I OTPORNOST

Cilj: Potpora ulaganjima i reformama radi povećanja otpornosti gospodarstava EU-a i poticanja održivog rasta

Mehanizam: Bespovratna sredstva i zajmovi

Potrebe uzrokovane krizom i očekivani učinak

- Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 ozbiljno će utjecati na sve države članice EU-a, no učinak i posljedice krize neće u svima biti jednaki. Cilj Mehанизma za oporavak i otpornost bit će poboljšanje otpornosti gospodarstava država članica, ublažavanje gospodarskog i socijalnog učinka krize i podupiranje oporavka, uz istodobno poticanje zelene i digitalne tranzicije, čime će se izbjegći da kriza ugrozi konvergenciju među državama članicama.
- Kratkoročni učinak krize uzrokovane bolešću COVID-19 uvelike će ovisiti o trajanju i ozbiljnosti mjera ograničenja kretanja, strukturi proizvodnje te mjerama gospodarske politike koje su poduzete kako bi se ublažio neposredni učinak krize. Srednjoročne i dugoročne posljedice krize ovisit će o tome koliko će se brzo gospodarstva država članica oporaviti od krize, što pak ovisi o otpornosti njihovih gospodarstava i sposobnosti da poduzmu odgovarajuće mjere. S obzirom na nejednaka fiskalna polazišta te znatno različite stope zaraze i razine izvanrednog javnozdravstvenog stanja, postoji stvaran rizik da će kriza uzrokovana bolešću COVID-19 dovesti do daljnog povećanja razlika u EU-u. To bi u gospodarskom, socijalnom i političkom smislu bilo vrlo skupo te, ako se ne riješi, neodrživo.
- U okviru Mehанизma za oporavak i otpornost bit će ponuđena velika finansijska potpora za ulaganja i reforme, među ostalim u području zelene i digitalne tranzicije, zbog kojih će gospodarstva postati otpornija i pripremljenija za budućnost. Državama članicama pomoći će da nakon krize bolje odgovore na izazove s kojima se suočavaju. Omogućiti će i da se ta ulaganja i reforme usmijere na izazove i potrebe za ulaganjima povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom te će time osigurati održiv oporavak. Mehанизmom će se na taj način suzbiti moguće tendencije da se dugoročnija ulaganja u zelenu i digitalnu transformaciju naših gospodarstava zanemare u razdoblju nakon krize. Uz Mehанизam će se ponuditi znatna tehnička podrška.

Provjeda

- Mehанизam će imati znatne kapacitete i bit će ključan program u okviru instrumenta NextGenerationEU kao dio revidiranog višegodišnjeg finansijskog okvira. Njime će se osigurati i bespovratna sredstva i zajmovi za financiranje potreba za ulaganjima i reformama.
- Mehанизam za oporavak i otpornost bit će uključen u europski semestar. Države članice dostavljat će nacionalne planove za oporavak i otpornost u okviru svojih nacionalnih programa reformi. Ti će planovi sadržavati njihov raspored ulaganja i reformi u narednim

godinama, kao i pakete ulaganja i reformi koji će se financirati u okviru Mehanizma. Komisija će ocijeniti planove na temelju njihova učinka na konkurentnu održivost, gospodarsku i socijalnu otpornost, održivi rast te zelenu i digitalnu tranziciju država članica.

- Sredstva će se dodjeljivati u skladu s ciljevima instrumenta: olakšavanje trajnog oporavka, poboljšanje otpornosti gospodarstava EU-a i smanjenje gospodarskih razlika među državama članicama. Neće biti potrebno nacionalno sufinanciranje.

Komplementarnost s politikama EU-a i nacionalnim politikama

- Mehanizam će biti dio europskog semestra. Ulaganja predviđena u planovima za oporavak i otpornost trebala bi biti usklađena s dugoročnim strategijama Unije, posebno s europskim zelenim planom i digitalnom transformacijom, nacionalnim planovima država članica u području energetike i klimatskih promjena, kao i s planovima za pravednu tranziciju gdje je to relevantno.
- Mehanizmom će se nadopunjavati pomoć za oporavak za koheziju (REACT-EU), koja će kratkoročno biti usmjerena na mјere za oporavak od krize u vezi s tržištima rada, zdravstvenom skrbi, malim i srednjim poduzećima (potpora za likvidnost i solventnost) te ključnim ulaganjima u zelenu i digitalnu tranziciju kako bi se gospodarstvima država članica pružila neposredna i izravna potpora. Mehanizmom za oporavak i otpornost poduprijet će se ulaganja i reforme koji će imati trajan učinak na produktivnost i otpornost gospodarstava država članica.
- Države članice u svojim će nacionalnim planovima za oporavak i otpornost navesti postojeće ili planirano financiranje u okviru drugih politika Unije te kako će se osigurati komplementarnost tih ulaganja. Pri donošenju odluka o pružanju finansijske potpore državi članici u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost u obzir će se uzimati mјere koje se financiraju iz drugih fondova i programa Unije, čime će se izbjegći dvostruko financiranje. Konačno, ulaganja i reforme za koje će se iskoristiti finansijski doprinosi u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost utvrdit će se u kontekstu europskog semestra, čime će se osigurati dodana vrijednost i olakšati praćenje njihove provedbe.

Finansijski aspekti

Finansijska omotnica Mehanizma za oporavak i otpornost mobilizirana iz instrumenta NextGenerationEU iznosit će 560 milijardi EUR, od čega 310 milijardi EUR za bespovratna sredstva i 250 milijardi EUR za zajmove.

POMOĆ ZA OPORAVAK ZA KOHEZIJU I EUROPSKA PODRUČJA (REACT-EU)

Cilj: Ulaganje u kratkoročne mjere za oporavak od krize

Mehanizam: Uglavnom bespovratna sredstva

Potrebe uzrokovane krizom i očekivani učinak

- Kohezijska politika bit će ključna kako bi se osigurao uravnotežen oporavak te tako izbjegla asimetrija i neravnomjeran rast među državama članicama i unutar njih. Ona će pružiti potporu državama članicama i regijama koje su najviše pogodjene pandemijom bolesti COVID-19. Cilj je nove inicijative REACT-EU povećati potporu državama članicama kako bi se premostio jaz između mjera prvog odgovora i dugoročnijeg oporavka.
- REACT-EU pružit će dodatna sredstva najvažnijim sektorima koji doprinose mjerama za oporavak od krize potrebnima kako bi se postavili temelji za zeleni, digitalni i otporni oporavak.
- To će uključivati ulaganja u oporavak tržišta rada, među ostalim subvencijama za zapošljavanje, programima skraćenog radnog vremena i mjerama za zapošljavanje mladih, potporu sustavima zdravstvene skrbi te pružanje osnovne potpore za likvidnost za obrtni kapital malim i srednjim poduzećima. Takva će potpora biti dostupna svim gospodarskim sektorima, uključujući sektor turizma i sektor kulture, koji su jako pogodjeni. Budući da oni čine posebno velik dio nekih gospodarstava EU-a koja su najviše pogodjena krizom uzrokovanim bolešću COVID-19, inicijativom REACT-EU mogu se kompenzirati i trendovi porasta razlika u Uniji.
- Dodatna potpora može se iskoristiti i za ulaganje u europski zeleni plan i digitalnu tranziciju kao dio mjera za oporavak od krize, kako bi se povećala znatna ulaganja u ta područja koja se već provode i planiraju u okviru kohezijskih programa.
- Pandemija bolesti COVID-19 ima ozbiljne posljedice i za najugroženije skupine našeg društva. Stoga se dio dodatnih sredstava može upotrijebiti za potporu osobama koje pate od oskudice hrane i materijalne oskudice.

Provjeda

- Programi kohezijske politike za razdoblje 2020.–2014. na optimalnoj su razini provedbe. Prilagodljivi su i fleksibilni, posebno nakon izmjena u okviru paketâ investicijske inicijative kao odgovor na koronavirus. Nastavit će pružati potporu za troškove prihvatljivih projekata do kraja 2023.
- U okviru inicijative REACT-EU aktualni kohezijski programi dobit će dodatnu potporu za ključne mјere za oporavak od krize u 2020., 2021. i 2022. Dodatne obveze provoditi će se izmjenama programa ili novim namjenskim programom koji države članice predlože, a Komisija prihvati.

- Dodatna sredstva dodjeljivat će se na temelju ozbiljnosti gospodarskih i socijalnih učinaka krize i relativnog blagostanja država članica. Zadržat će se dodatna fleksibilnost omogućena investicijskom inicijativom kao odgovor na koronavirus. To uključuje pojednostavnjene postupke, mogućnost prijenosa sredstava između fondova i kategorija regija te ublažavanje pravila o sufinanciranju, što omogućuje da se sva sredstva osiguraju iz proračuna EU-a.

Komplementarnost s politikama EU-a i nacionalnim politikama

- REACT-EU nadopunjavat će Mehanizam za oporavak i otpornost te postojeću potporu u okviru kohezijske politike. Bit će usmjeren na kratkoročne mjere za oporavak od krize koje se odnose na tržišta rada, zdravstvenu skrb i MSP-ove (potpora likvidnosti za obrtni kapital) te temeljna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju kako bi se gospodarstvima država članica pružila brza i izravna potpora, dok će se Mehanizmom za oporavak i otpornost podupirati ulaganja i reforme koji će imati trajan učinak na produktivnost i otpornost gospodarstava država članica.
- Osim toga, REACT-EU funkcionirat će kao dopuna prijedloga za buduće programe kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. Ti se prijedlozi prilagođavaju kako bi se pružila veća potpora ulaganjima u područja kao što su otpornost nacionalnih zdravstvenih sustava, u sektore kao što su turizam i kultura ili u mjere za zapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje mladih te mjere za suzbijanje siromaštva djece. Osigurat će i odgovarajuću potporu za mala i srednja poduzeća. Pružit će veću fleksibilnost za prijenose između fondova i uvesti nove odredbe kojima će se omogućiti brza reakcija u izvanrednim situacijama. Revizijom dodijeljenih nacionalnih sredstava za koheziju u 2024. osigurat će se odgovarajuća dodatna potpora državama članicama i regijama kojima pomoći bude najpotrebnija, uzimajući u obzir najnovije dostupne nacionalne i regionalne statističke podatke.

Finansijski aspekti

- Sredstva za preuzimanje obveza u 2020., 2021. i 2022. u okviru inicijative REACT-EU iznosit će 55 milijardi EUR.

INVEST EU

(UKLJUČUĆI INSTRUMENT ZA STRATEŠKA ULAGANJA)

Cilj: Mobilizacija ulaganja za potporu oporavku i dugoročnom rastu, uključujući novi instrument za poticanje ulaganja u strateške europske vrijednosne lancе

Mehanizam: Izdvajanje rezervacija za proračunsko jamstvo

Potrebe uzrokovane krizom i očekivani učinak

- Program InvestEU posebno je prikidan za osiguravanje sredstava za izvanredne situacije i podupiranje politika Unije u oporavku od teške gospodarske krize. To se pokazalo u provedbi Europskog fonda za strateška ulaganja i finansijskih instrumenata – prethodnika programa InvestEU – nakon prošle finansijske krize.
- U trenutačnoj krizi raspodjela finansijskih sredstava na tržištu nije u potpunosti učinkovita, a percipirani rizik znatno otežava protok privatnih ulaganja. Velika nesigurnost trenutačno ugrožava kvalitetu informacija o finansijskom tržištu i sposobnost zajmodavaca da procijene održivost poduzeća i investicijskih projekata. Ako se ne ublaži, to može dovesti do sveprisutne nesklonosti riziku prema privatnim investicijskim projektima i pridonijeti „kreditnoj krizi“. U takvim okolnostima posebnu vrijednost ima bitna značajka programa InvestEU da smanjuje rizik projekata kako bi se privuklo privatno financiranje i trebalo bi je iskoristiti.
- Poboljšanim programom InvestEU moći će se pružiti ključna potpora poduzećima u fazi oporavka te istodobno osigurati snažan naglasak ulagača na Unijine srednjoročne i dugoročne prioritete politika, kao što su europski zeleni plan i izazov digitalizacije. Povećat će se sposobnost preuzimanja rizika Grupe Europske investicijske banke i nacionalnih razvojnih banaka radi potpore gospodarskom oporavku.
- Program će se dodatno ojačati Instrumentom za strateška ulaganja, koji će biti usmjeren na izgradnju otpornih vrijednosnih lanaca u skladu sa strateškim programom Unije i novom industrijskom strategijom koju je predstavila Komisija. Takvi bi projekti mogli uključivati važne projekte od zajedničkog europskog interesa ili slične projekte, na primjer u farmaceutskoj industriji.
- Takav je instrument posebno važan nakon krize jer neke države članice možda neće imati finansijska sredstva da takvim projektima dodijele državne potpore, a mnogi su projekti prekogranični i zahtijevaju europski pristup. Novi instrument pomoći će u prevladavanju tih poteškoća.

Provedba

- Suzakonodavci su već postigli dogovor o značajkama četiriju sastavnica politike programa InvestEU, ali će se povećati njihovi finansijski kapaciteti. U skladu s time povećat će se

kapacitet Grupe Europske investicijske banke i drugih partnera u provedbi za osiguravanje finansijskih sredstava.

- Novi Instrument za strateška ulaganja bit će peta sastavnica fonda InvestEU kao važan dio paketa za oporavak. Instrumentom će se podupirati stvaranje i razvoj snažnih i otpornih vrijednosnih lanaca u cijeloj Uniji. Usmjeravanjem na vrijednosne lance EU-a ojačat će stratešku autonomiju gospodarstva Unije, a istovremeno će unutar EU-a osigurati sredstva za napredovanje i rast strateški važnih poduzeća. Instrument će biti namijenjen poduzećima koja imaju poslovni nastan i posluju u Europskoj uniji te čije su aktivnosti od strateške važnosti i pripadaju područjima kao što su kritična infrastruktura i tehnologije te pružanje ključne zdravstvene skrbi. Osim toga, njime će se podupirati strateški vrijednosni lanci, primjerice u području pametnog zdravlja, industrijskog interneta stvari, industrije s niskim emisijama CO₂ i kibersigurnosti. Takve aktivnosti mogu same po sebi biti rizičnije u poslovnom okruženju nakon pandemije koronavirusa jer su promotori izloženiji riziku na strani potražnje ili ponude. Dugoročna ulaganja stoga će imati ključnu ulogu u jačanju poduzeća koja provode projekte velike strateške važnosti.

Komplementarnost s politikama EU-a i nacionalnim politikama

- Instrumentom za strateška ulaganja dopunit će se Instrument za potporu solventnosti u okviru Europskog fonda za strateška ulaganja. Instrument za potporu solventnosti hitan je i privremen instrument namijenjen podupiranju potreba za solventnošću poduzeća koja su najviše pogodjena krizom uzrokovanim bolešću COVID-19, usmjeren na obnovu njihova kapitalnog položaja kao mjeru odgovora na krizu.
- Instrument za strateška ulaganja primjenjivat će pristup koji je više usmjeren na budućnost i pomoći u izgradnji tržišta nakon krize usmjeravanjem potpore na projekte koji su relevantni za postizanje strateške autonomije u ključnim vrijednosnim lancima na jedinstvenom tržištu podupiranjem porasta projekata baziranih u EU-u putem prekograničnih ulaganja.

Financijski aspekti

- Dodatnim financijskim doprinosom iz instrumenta NextGenerationEU u iznosu od 15,3 milijarde EUR za postojeće sastavnice politika i od 15 milijardi EUR za sastavnicu Instrumenta za strateška ulaganja ukupno će se iz programa InvestEU dodijeliti sredstva u iznosu od 30,3 milijarde EUR. Time će se omogućiti razina jamstava od 72 milijarde EUR, zahvaljujući kojoj će ukupna ulaganja moći iznositi do 400 milijardi EUR.

INSTRUMENT ZA POTPORU SOLVENTNOSTI

Cilj: Mobilizacija privatnih ulaganja radi podupiranja solventnosti održivih poduzeća pogodjenih krizom

Mehanizam: Izdvajanje rezervacija za proračunsko jamstvo

Potrebe uzrokovane krizom i očekivani učinak

- Poduzeća trenutačno primaju znatnu potporu za likvidnost kako bi im se pomoglo da prebrode krizu, uglavnom iz nacionalnih proračuna u okviru privremene državne potpore gospodarstvu u kontekstu pandemije bolesti COVID-19. Međutim, sve veći broj poduzeća koja bi inače bila održiva zbog krize će se suočiti s problemima solventnosti, a potpora za likvidnost neće biti dovoljna. To je djelomično povezano s činjenicom da potpora za likvidnost obično ima oblik zajmova, što može dodatno oslabiti poslovne bilance jer su brojna poduzeća posljednjih godina zabilježila stalan porast finansijske poluge. To znači da su mnoga poduzeća iz EU-a u krizu ušla u relativno slabom finansijskom položaju i da će, kako se recesija bude razvijala, vjerojatno doživjeti naglo pogoršanje dobiti i stanja vlasničkog kapitala.
- Početne procjene upućuju na to da bi, ako se ostvari osnovni ekonomski scenarij iz proljetne prognoze, ukupni gubici koje će imati poduzeća s više od 20 zaposlenika mogli iznositi 720 milijardi EUR do kraja godine. U stresnom scenaruju ti bi se gubici povećali na oko 1,2 bilijuna EUR. Društva mogu djelomično ublažiti nastale gubitke oslanjanjem na likvidnu imovinu i obrtni kapital, ali u mnogim slučajevima ti zaštitni mehanizmi neće biti dovoljni. Procjene pokazuju da bi od 35 % do 50 % poduzeća s više od 20 zaposlenika moglo doživjeti manjak obrtnog kapitala do kraja godine, ovisno o tome hoće li se ostvariti središnji scenarij ili stresni scenarij. To znači da bi do 260 000 europskih poduzeća s oko 35 milijuna zaposlenika moglo biti suočeno s manjkom finansijskih sredstava u slučaju ostvarivanja nepovoljnog scenarija. Općenito gledajući, većina europskih industrijskih ekosustava oslanja se na složene lance opskrbe u raznim državama članicama na jedinstvenom tržištu. Ako se manjak kapitala ne riješi, to može dovesti do duljeg razdoblja smanjenih ulaganja i veće nezaposlenosti. Učinak manjka kapitala bit će neujednačen među sektorima, industrijskim ekosustavima i državama članicama, što će dovesti do razlika na jedinstvenom tržištu i trajne štete za naš proizvodni potencijal i sposobnost oporavka od recesije.
- Instrument za potporu solventnosti nov je i privremen instrument uspostavljen u okviru Europskog fonda za strateška ulaganja kako bi se izbjegao masovni manjak kapitala i moguće neispunjenoj obveza inače održivih poduzeća zbog krize uzrokovane bolesti COVID-19. Pomoći će u mobilizaciji privatnih sredstava kako bi se održivim europskim poduzećima pomoglo u rješavanju problema solventnosti. Bit će privremen te usmjeren isključivo i strogo na saniranje posljedica pandemije bolesti COVID-19.
- U nekim će državama članicama država moći pomoći tim poduzećima. U nekim drugima kapacitet za državnu potporu bit će ograničeniji. I gospodarski učinci pandemije bolesti COVID-19 razlikuju se među državama članicama. Ako se ne riješe, te bi razlike mogle dovesti do trajnog narušavanja ravnopravnih uvjeta na tržištu i daljnog povećanja

gospodarskih razlika unutar Unije. Instrument za potporu solventnosti pružit će protutežu takvim poremećajima i poduprijeti neometano funkcioniranje jedinstvenog tržišta.

Provedba

- U okviru Instrumenta za potporu solventnosti, Grupi Europske investicijske banke dat će se jamstvo Unije kako bi se mobilizirao privatni kapital za potporu poduzećima koja su pogodjena krizom uzrokovanim bolešću COVID-19 i koja imaju pravo na tu potporu.
- Osigurat će se da sve države članice i sektori mogu iskoristiti jamstvo Unije, ali ono će se prvenstveno upotrijebiti za potporu državama članicama i sektorima koji su zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 pretrpjeli najveću ekonomsku štetu te poduzećima u državama članicama u kojima je dostupna manja državna potpora solventnosti.
- Grupa Europske investicijske banke iskoristit će jamstvo Unije za smanjenje rizika za privatne ulagače pri ulaganju u poduzeća koja imaju pravo na potporu, i to davanjem jamstava ili finansijskih sredstava investicijskim instrumentima (fondovi pod privatnim upravljanjem ili subjekti posebne namjene) koji posluju pod komercijalnim uvjetima, čime će se za potporu takvim poduzećima mobilizirati privatna sredstva. To će poduzećima koja imaju pravo na potporu omogućiti da pribave novi kapital od privatnih ulagača te time povećaju svoje zalihe kapitala i otklone rizike za solventnost. Tim posredničkim sustavom osigurava se da samo neovisni upravitelji investicijskih instrumenata odlučuju o tome koja će poduzeća dobiti potporu. Uključivanje privatnog sektora među potencijalne ulagače omogućit će da se kapital više usmjeri u poduzeća koja su zaista održiva.

Komplementarnost s politikama EU-a i nacionalnim politikama

- Instrument za potporu solventnosti odmah je primjenjiv privremenim dodatkom pojačanom dijelu programa InvestEU za MSP-ove, povećanoj omotnici za koheziju namijenjenoj za MSP-ove te Jamstvenom fondu za bolest COVID-19 koji uspostavlja Europska investicijska banka, kao i Instrumentu za strateška ulaganja u okviru programa InvestEU.
- Tim će se instrumentom dopuniti nacionalne politike koje uvode samo neke države članice i osigurat će se da potpora solventnosti bude dostupna u cijeloj Uniji. Uvjeti za upotrebu instrumenata trebali bi biti u skladu s pravilima o državnim potporama kako bi se osigurali ravnopravni uvjeti i olakšale moguće kombinacije s potporom koju izravno isplaćuju države članice, a istovremeno bi trebalo voditi računa o tome da je riječ o instrumentu za cijelu Uniju i da fondovima upravljaju komercijalni subjekti.

Financijski aspekti

Financijskom omotnicom od 31 milijarde EUR jamstvo EU-a predviđeno u aktualnom financijskom okviru povećat će se za 66 milijardi EUR. Tim jamstvom omogućit će se mobilizacija ulaganja u iznosu od oko 300 milijardi EUR, a počet će već u 2020.

PROGRAM „EU ZA ZDRAVLJE”

Cilj: Ulaganja u zdravstvenu sigurnost i otpornost zdravstvenih sustava

Mehanizam: Bespovratna sredstva i javna nabava

Potrebe uzrokovane krizom i očekivani učinak

- Program „EU za zdravlje” bit će ambiciozan i samostalan te utemeljen na iskustvu iz krize uzrokovane bolešću COVID-19 i prethodnih zdravstvenih programa. On može pomoći da se (ponovno) osiguraju kapaciteti za liječenje te zalihe opreme i lijekova, čime se pruža potpora za suočavanje s budućim zdravstvenim izazovima. Taj novi program bit će ključan alat za pripremu Europe za buduće zdravstvene prijetnje.
- Cilj će mu biti izgradnja sveobuhvatnog okvira za suočavanje s takvim zdravstvenim prijetnjama, povezat će se sa svim relevantnim programima EU-a u području zdravstva i u okviru njega osmislit će se novi načini za provedbu mjera i osiguravanje dostupnosti medicinskih protumjera i resursa u slučaju ozbiljnih zdravstvenih prijetnji.
- Prvi dio programa bit će posvećen zdravstvenoj sigurnosti. U njemu će se osigurati snažan, pravno stabilan i financijski dobro opremljen okvir za prevenciju, pripravnost i odgovor EU-a na zdravstvene krize. Tim će se okvirom pojačati nacionalni kapaciteti i kapaciteti EU za planiranje djelovanja u nepredvidivim situacijama i državama članicama omogućiti će se da udruženim snagama reagiraju na zajedničke zdravstvene izazove, posebno prekogranične prijetnje (uključujući prijetnje koje dolaze iz trećih zemalja), jer u tim slučajevima intervencija EU-a može donijeti jasnu korist.
- U drugom dijelu programa radit će se na potpori dugoročnije vizije „jedno zdravlje”, čiji je cilj poboljšanje zdravstvenih ishoda kroz učinkovite i uključive zdravstvene sustave u svim državama članicama, bolju prevenciju i nadzor bolesti, promicanje zdravlja, pristup zaštiti, dijagnosticiranje i liječenje te prekograničnu suradnju u sektoru zdravstva.
- Novi program obuhvaćat će i nezarazne bolesti. Pokazalo se da one znatno utječu na smrtnost od bolesti COVID-19.
- Osim toga, mogu se organizirati konkretne ambiciozne inicijative, primjerice za iskorjenjivanje određenih bolesti ili smanjenje broja slučajeva raka vrata maternice i sezonske gripe. One bi pomogle u sprečavanju bolesti i troškova koji se mogu izbjegići te bi smanjile zdravstvene nejednakosti.

Provedba

- Program će se temeljiti na već postojećim aktivnostima, primjerice radu europskih referentnih mreža za rijetke bolesti te prevenciju kriza, pripravnost za krize i upravljanje krizama, kako bi se osigurala dovoljna kritična masa i ekonomija razmjera. Podupirat će uzlaznu konvergenciju te promicati prevenciju, integraciju skrbi i jednak pristup zdravstvenoj skrbi.

- U okviru programa osigurat će se postojana ulaganja u potrebne strukture i instrumente za operativnu potporu u EU-u za suočavanje sa zdravstvenim krizama u smislu prevencije, pripravnosti i odgovora na krizu te podupiranja stvarne međusektorske koordinacije na razini EU-a. Radit će se u bliskoj suradnji s ECDC-om, EMA-om, EFSA-om ili ECHA-om, sa stručnim skupinama i referentnim laboratorijima EU-a te s međunarodnim tijelima kao što je Svjetska zdravstvena organizacija.
- U okviru programa „EU za zdravlje“ na temelju znanstvenih savjeta osigurat će se strateška nabava proizvoda kao što su biocidi (dezinficijensi), reagensi za testiranje, zaštitna oprema, osnovni lijekovi, medicinska oprema (npr. pomagala za disanje, skeneri za kompjuteriziranu tomografiju), dijagnostički reagensi i drugi relevantni proizvodi (kao što su injekcijski materijal i sterilni zavoji). Nastojat će se pravodobno osigurati zalihe primjerenih sredstava za provedbu protumjera za najozbiljnije zarazne bolesti kako bi bile dostupne državama članicama kad im zatrebaju. Osim toga, u okviru programa osigurat će se poticaji za razvoj, proizvodnju i distribuciju cjepiva unutar Unije te za ponovno pokretanje proizvodnje lijekova i aktivnih farmaceutskih sastojaka/prekursora u Uniji.
- Taj novi program poduprijet će nastojanja u okviru sustava rescEU da se pojača Europska zdravstvena jedinica tako što će subvencionirati stalne timove stručnjaka. Uzimajući u obzir iskustvo stečeno u veterinarstvu, subvencionirat će stručnjake za zdravstvo i logistiku te, prema potrebi, medicinsko osoblje, koji će se moći aktivirati u bilo kojem trenutku i poslati bilo gdje u EU-u kako bi pomogli svojim savjetima i stručnim znanjem. Tim će se timovima osigurati i potrebna oprema (npr. mobilni laboratorijski).
- Nadalje, u okviru programa poduprijet će se koordinacija među infrastrukturama za zdravstvenu skrb te medicinskim i veterinarskim laboratorijima u cijeloj Uniji, uključujući pripreme za uspostavu europske infrastrukture za razmjenu informacija o mogućnostima za kritičnu skrb. Uspostavit će se jednostavan sustav za potporu zajedničkoj prekograničnoj nabavi proizvoda, alata i usluga za koje postoji očita dodana vrijednost EU-a u suradnji zdravstvenih sustava.
- Program „EU za zdravlje“ pomoći će u odvajanju računa za financiranje najvažnijih intervencija u području e-zdravlja te finansiranju programa Digitalna Europa, uključujući potporu upotrebi podataka za zdravstvenu skrb, istraživanje i oblikovanje politika (u kontekstu europskog podatkovnog prostora u zdravstvu) s pomoću oblakâ ili drugih infrastruktura i tehnologija s velikom količinom podataka, kao što su alati utemeljeni na umjetnoj inteligenciji. Poduprijet će povećanu upotrebu telezdravstva, uključujući prihvaćanje i jačanje modela telemedicine koji su izradile europske referentne mreže. Pomoći će u izradi europskih referentnih vrijednosti i transnacionalnih rješenja.
- Program će pomoći u prevenciji bolesti, među ostalim time što će podupirati politike država članica za prevenciju bolesti i promicanje zdravog života utemeljene na pouzdanim tehničkim smjernicama i političkim odlukama. Pomoći će u prikupljanju i primjerom dijeljenju dostupnih izvora podataka i informacija među različitim službama, agencijama EU-a te nacionalnim i međunarodnim zdravstvenim tijelima i promicat će najbolje, na dokazima utemeljene, primjere iz prakse u području prevencije bolesti i upravljanja bolestima.
- Rad na prevenciji temeljit će se na pristupu „jedno zdravlje“ i obuhvaćat će stjecanje znanja i razumijevanje razvoja zoonoza i potencijalnih zoonoza.
- U okviru programa podržavat će se aktivnosti za poboljšanje prevencije i kontrole infekcija, za brzo i pravilno testiranje na infekcije i dijagnosticiranje infekcija, za liječenje pacijenata primjerenim antimikrobnim sredstvima te za smanjenje neprimjerene i opasne

upotrebe antimikrobnih sredstava u svim područjima. Kroz međunarodnu komponentu programa osigurat će se da europska zdravstvena politika bude povezana s međunarodnim kretanjima i da korisno dopunjava mjere poduzete u vezi s regionalnim i globalnim pitanjima.

Komplementarnost s politikama EU-a i nacionalnim politikama

- Ključno će načelo biti da novi program treba biti katalizator za nove pristupe utemeljene na najboljim primjerima iz prakse, inovativnim rješenjima ili rezultatima istraživačkih projekata tako što će pomoći da se oni pretoče u pilot-projekte i testiraju na ugroženoj populaciji prije nego što se počnu provoditi. Osim toga, novi će se program provoditi u interakciji s Mehanizmom za oporavak i otpornost. Mehanizam za oporavak i otpornost dat će poticaje za nove reforme, a novi program „EU za zdravlje“ može poduprijeti koordinaciju provedbe u svim državama članicama.
- U okviru novog programa nastojat će se ostvariti rezultati koji su izravno usmjereni na zdravstvo. Time će se stvoriti sinergije i pomoći u uključivanju zdravstva u druge programe EU-a, kao što su Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond plus, Obzor Europa, program Digitalna Europa, program jedinstvenog tržišta i zajednička poljoprivredna politika. Novi će program posebno surađivati i biti komplementaran sa sustavom rescEU, čiji su ciljevi osiguravanje kapaciteta za izravni odgovor na krizne situacije, stvaranje zaliha, raspoređivanje i distribucija opreme i osoblja u izvanrednim situacijama, tako što će mu pružati potrebne zdravstvene doprinose.
- U okviru novog programa surađivat će se s državama članicama, poštujući podjelu nadležnosti iz članka 168. Ugovora o funkciranju Europske unije, oslanjajući se na postojeće mehanizme suradnje i stavljajući poseban naglasak na strateške i prekogranične aspekte.
- Ulaganja iz ovog programa pogodovat će komplementarnosti s rezultatima rada agencija u području zdravstva, posebno u pogledu prijenosa najboljih primjera iz prakse, protokola za nadzor ili programa za izgradnju kapaciteta.
- Osim toga, novi će program podupirati zajednički rad Unije i država članica na osiguravanju dostupnosti medicinskih resursa (lijekovi, cjepiva, ljudski resursi, oprema) u bliskoj suradnji s budućim programom rescEU.

Finacijski aspekti

- Dodatna finacijska omotnica mobilizirana u okviru instrumenta NextGenerationEU iznosit će 7,7 milijardi EUR.

MEHANIZAM UNIJE ZA CIVILNU ZAŠTITU (rescEU)

Cilj: Jačanje kapaciteta za odgovor Unijina mehanizma za civilnu zaštitu

Mehanizam: Bespovratna sredstva i javna nabava

Potrebe uzrokovane krizom i očekivani učinak

- Zahvaljujući povećanim kapacitetima Mehanizma Unije za civilnu zaštitu (rescEU), EU i države članice bit će bolje pripremljeni za krize i moći će brže i fleksibilnije reagirati na njih, posebno kad je riječ o ozbiljnim krizama koje mogu narušiti naša gospodarstva i društva, kao što je kriza uzrokovana bolešću COVID-19. Iako su izvanredne situacije i katastrofe velikih razmjera relativno rijetke, našim gospodarstvima i društvima mogu nanijeti ozbiljnu i dugotrajnu štetu, stoga je za njih potreban znatno veći opseg planiranja i pripravnosti.
- Aktualna kriza pokazala je da bi povećani kapaciteti sustava rescEU trebali EU-u omogućiti da izgradi i nabavi kapacitete za stvaranje zaliha i kapacitete za distribuciju (npr. skladišta, prijevozna sredstva i općenita logistička potpora).
- Da bi se u okviru sustava rescEU mogao osigurati učinkovit odgovor EU-a na izvanredne situacije velikih razmjera, potrebna mu je najveća moguća fleksibilnost i stvarna sposobnost da djeluje na razini cijelog EU-a u situacijama kada preopterećene države članice to ne mogu učiniti same, uključujući proračunsku i operativnu fleksibilnost te pojednostavljenja.
- Zahvaljujući unapređenju programa rescEU, Unija će imati kapacitete i razrađenu logističku infrastrukturu za reagiranje na različite vrste izvanrednih situacija, uključujući situacije s izvanrednim medicinskim aspektima. To bi obuhvaćalo mehanizme koji bi EU-u omogućili sljedeće:
  - kupnju, najam, zakup i stvaranje zaliha potrebnih kapaciteta u okviru sustava rescEU,
  - nabavljanje proizvoda i dovođenje osoblja iz trećih zemalja te njihovo raspoređivanje unutar EU-a,
  - brz prijevoz proizvoda i osoblja s nekoliko lokacija u EU-u na druge lokacije gdje su potrebni. Stručno znanje za sve vrste katastrofa koje se može poslati u druge zemlje (uključujući „mobilne zdravstvene stručnjake“ – liječnike specijaliste, medicinske sestre, epidemiologe, stručnjake za intenzivnu njegu i integrirane dobro opremljene hitne medicinske timove),
  - brz prijevoz žrtava katastrofa ili pacijenata na mjesta gdje im se skrb može pružiti najučinkovitije ako su lokalni i nacionalni kapaciteti preopterećeni. Takva infrastruktura obuhvaćat će i sustav dostupnih ustanova za skrb u svim državama članicama.
- Mehanizam će obuhvaćati poboljšan i integriran sustav za komunikaciju uživo koji je dostupan svim državama članicama kako bi se potrebni kapaciteti mogli brzo aktivirati u svakom trenutku.

- Pojačat će se i komponenta za međunarodnu pripravnost i odgovor kako bi se kapaciteti mogli iskoristiti i izvan EU-a.

Provedba

- EU će moći izravno nabavljati, financirati i uvoditi primjerene strateške kapacitete te logistiku skladištenja i prijevoza u okviru sustava rescEU, kao i povezanu infrastrukturu za upravljanje informacijama u izvanrednim situacijama koja se može upotrijebiti za sve vrste izvanrednih situacija, a koristi se pod nadzorom programa rescEU. Ti će strateški kapaciteti biti dodatak kapacitetima država članica. Trebali bi se nalaziti na državnom području nekoliko država članica EU-a, a pritom bi trebalo osigurati najučinkovitiji geografski raspored za odgovor na izvanredne situacije. Troškovi ulaska/izlaska/prijevoza te troškovi skladištenja i finansijski troškovi podmirili bi se iz proračuna EU-a.
- Komisija bi trebala imati mogućnost kupnje, najma ili zakupa kapaciteta za prijevoz i logističkog kapaciteta (višenamjenski kapaciteti za zračni prijevoz). To bi EU-u omogućilo da odgovori na sve vrste izvanrednih situacija u EU-u i u trećim zemljama (uključujući medicinske situacije, npr. prijevoz žrtava katastrofa, pacijenata, liječnika, europskih medicinskih timova, osoba kojima je potrebna repatrijacija te svih vrsta tereta za odgovor na izvanredne situacije). Skladištenje kapaciteta za pomoć i prijevoz trebalo bi biti strateški povezano kako bi se povećala brzina isporuke i osiguralo dobro funkcioniranje lanca opskrbe.
- Administrativni postupci svest će se na najmanju moguću mjeru kako bi se smanjilo opterećenje i kašnjenje u distribuciji, što je ključno u izvanrednim situacijama.
- Sustav rescEU sadržavat će odredbe kojima se omogućuje proračunska fleksibilnost, uključujući višegodišnje programiranje za komponentu prevencije i pripravnosti te osiguravanje neposredne dostupnosti i fleksibilnosti sredstava za odgovor. Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 jasno je pokazala da su izvanredne situacije nepredvidive i nisu ravnomjerno raspoređene tijekom programskog razdoblja, no kad se dogode, najvažnije je brzo reagirati.

Komplementarnost s politikama EU-a i nacionalnim politikama

- Pojačani Mechanizam Unije za civilnu zaštitu (rescEU) bit će glavna sastavnica integriranijeg pristupa upravljanju izvanrednim situacijama. Zahvaljujući pojačanom Koordinacijskom centru za odgovor na hitne situacije, bit će jedinstvena operativna točka za upravljanje strateškim kapacitetima EU-a i osiguravanje brzog i učinkovitog odgovora na sve vrste kriza velikih razmjera.
- Budući da će sustav rescEU imati različite vrste strateških kapaciteta, služit će svim državama članicama u raznim sektorima, ovisno o kriznoj situaciji. Njegovi vlastiti logistički kapaciteti trebali bi biti dovoljni da bilo kojoj preopterećenoj državi osigura sve potrebne proizvode, medicinsko osoblje i pacijente, čime će pravodobno pružiti jasnú dodanu vrijednost EU-a.
- Osigurat će se komplementarnost Mechanizma Unije za civilnu zaštitu, tj. njegove komponente rescEU, naročito stvaranja zaliha za izvanredne situacije, s drugim mjerama pripravnosti koje financira EU. To će se temeljiti na konkretnim kriterijima, primjerice kategorijama obuhvaćenih predmeta (specijalizirani proizvodi, opće potrebe, predmeti odobreni za interventne službe itd.).

Financijski aspekti

- Dodatna financijska omotnica mobilizirana za sustav rescEU u okviru instrumenta NextGenerationEU iznosit će 2 milijarde EUR.